

TARTU ÜLIKOOL
Sotsiaalteaduste valdkond
Johan Skytte poliitikauuringute instituut

Bakalaureusetöö

Noorte aktivism globaalses poliitikas: Greta Thunbergi näitel

Autor: Anna-Lisa Aavik
Juhendaja: Alar Kilp, PhD

Tartu 2020

Olen koostanud töö iseseisvalt. Kõik töö koostamisel kasutatud teiste autorite seisukohad, ning kirjandusallikatest ja mujalt pärinevad andmed on viidatud.

Anna-Lisa Aavik, 15.05.2020

Kaitsmine toimub/kuupäev/ kell
...../kellaaeg//aadress/ auditooriumis
...../number/.

Retsensent: /nimi/
(...../teaduskraad/), /amet/

Lühikokkuvõte

Viimaste aastate jooksul on ühiskonnas aina enam räägitud kliimasoojenemisest ja selle negatiivsetest tagajärgedest. Samuti on märkimisväärselt tõusnud laste ja noorte osalus globaalses poliitikas. Eriti suurt ja olulist rolli mängib noorte aktivism kliimasoojenemise vastases võitluses, eesotsas 17-aastase Greta Thunbergiga. Antud bakalaureusetöö eesmärgiks oli analüüsida, kuidas vastab Greta Thunbergi tegevus noorte aktivismi iseloomulikele tunnustele, mille hulka kuuluvad teemakäsitus, suhe valitseva võimuga ning emotsionaalsus. Tulemusteni jõudmiseks koostati noorte aktivismile iseloomulike tunnuste põhjal uurimismudel, mille analüüsimiseks kasutati Greta Thunbergi kõnede kvalitatiivset sisuanalüüsi. Uurimustöö tulemusel selgus, et Thunbergi tegevus on üldjoontes kooskõlas noorte aktivismile iseloomulike tunnustega, kuid kliimaaktivisti tegevuses on mõningaid erisusi rõhuasetustes, mille tõttu võib tühikut pidada noorte aktivismi erijuhuks. Bakalaureusetöö analüüs tõstatab küsimuse, kuidas kliimaaktivisti tegevus võib edendada või pärssida kliimasoojenemise vastast liikumist, mis võib olla teemaks edasistele uurimustele.

Noor kliimaaktivist on otsustanud oma kõnedes keskenduda kliimasoojenemise tervikpildile, mis hõlmab probleemi tekitajaid, lahendusi ja tagajärgi, sealjuures keskendudes eelkõige noorema generatsiooni tuleviku väljavaadetele. Selline üldpildile rõhuv teemakäsitus eristab Thunbergi tüüpilisest noorest aktivistist, kes pigem keskendub sotsiaalsete teemade käsitlemisel üksikjuhtudele. Thunberg on oma kõnedes loonud tugeva generatsioonide vahelise vastandumise laste ja täiskasvanute vahel, mis ei ole iseloomulik noorte aktivismi tunnustele, kuid võib olla põhjuseks, miks kliimaaktivist noorte aktivismi valguses liidrina välja paistab. Lisaks süvendab „meie“ vs „nemad“ vastandumist Greta Thunbergi kõnedes domineeriv viha ja süütunde emotsioon, mis võib olla motiveerivaks teguriks noortele, kes soovivad võidelda ohutu tuleviku eest, kuid samaaegselt tekitada vastandlikke tundeid hääleõiguslike täiskasvanute hulgas. Samuti on Thunberg võtnud kliimasoojenemise vastases liikumises autonoomse poliitilise positsiooni ja kõnedest kritiseerib ühiskonnas valitsevat poliitilist struktuuri, mille tõttu ei ole suudetud lahendada globaalse kliimasoojenemise probleemi. See võib olla ka põhjuseks, miks Greta Thunberg on avalikus meedias sattunud tugeva kriitika ohvriks nii ühiskondlikul kui ka poliitilisel tasandil, sest loob ühiskonnas polariseerivat diskursust.

Sisukord

Tabelid.....	4
Sissejuhatus.....	5
1 Metoodika	7
1.1 Uurimismudel	7
1.2 Kõnede analüüs.....	8
2 Olukorra ülevaade.....	9
3 Noorte aktivismi tunnused	12
3.1 Sotsiaalsete teemade käsitus	12
3.2 Emotsionaalsus	13
3.3 Suhe valitseva võimuga	14
4 Analüüs	16
4.1 Greta Thunbergi kliimasoojenemise probleemi käsitus	16
4.2 Greta Thunbergi emotsionaalsus	19
4.2.1 Hirm.....	19
4.2.2 Lootus	20
4.2.3 Viha ja süütunne	21
4.3 Greta Thunbergi koostöö poliitiliste institutsioonidega.....	22
5 Järeldused	24
Kokkuvõte	28
Kasutatud kirjandus.....	30
Lisa 1. Nimekiri Greta Thunbergi kõnedest	32
Summary	33

Tabelid

Tabel 1. Uurimismudel (autori koostatud).....	7–8
---	-----

Sissejuhatus

Viimase kolme aastakümne jooksul on ühiskonnas märkimisväärselt suurenenud laste ja noorte osalus poliitilistes otsustusprotsessides, eriti Ühendkuningriigis, Euroopas ja Austraalias (Raby & Raddon, 2015: 165). Noorte juhitud aktivism – mida võib mõista kui noorte vastutust ühiskonnale ja maailmale hüvede loomise eest – hõlmab endas üksikisikute ja organisatsioonide hoiakuid, käitumist, teadmisi ja oskusi, kaasates noori konkreetselt suunatud tegevustesse, mis võib esineda ükskõik, mis tüüpidel või teemadel (Ho, Clarke, Dougherty, 2015: 53). Selleks, et distantseeruda traditsioonilistest poliitilistest käitumisviisidest, on nooremad põlvkonnad üles näidanud soovi katsetada erinevaid elu- ja poliitikaviise, mis rõhuvad loovusele, tegutsemisvabadusele ja autonoomiale (Silva & Castro, 2014: 188). Sellest tulenevalt on noorte aktivismil mitmeid iseloomulikke tunnuseid, mis eristavad selle nn traditsioonilisest aktivismist.

Eriti suurt ja olulist rolli mängib noorte aktivism kliimasoojenemise vastases võitluses, eesotsas 17-aastase Greta Thunbergiga. Võrdlemisi lühikese perioodi vältel on Greta Thunbergist saanud poliitiline fenomen. Oma emotsioonidest pungil kõnede ja demonstratsioonide toel on Thunberg suutnud mõjutada paljude inimeste, eeskätt noorte, mõttelaadi, käitumismustreid ja eluviise. Noorest aktivistist on saanud kliimasoojenemise vastase liikumise juhtfiguur ning paljude noorte eeskuju. Kliimasoojenemisega kaasnevatest muutustest rääkimine on globaalselt tasandil hetkel ääretult aktuaalne, mille tõttu on oluline uurida liikumise juhtfigure. Kuna Greta Thunbergi on praeguses poliitikas üsnagi eriline näide, siis on tema tegevuse uurimine vajalik ning uudne.

Antud bakalaureusetöö eesmärgiks on analüüsida Greta Thunbergi tegevust globaalses poliitikas tuginedes noorte aktivismile iseloomulikele tunnustele. Uurimustöö raames koostatakse uurimismudel, mille alusel on võimalik analüüsida ja hinnata Thunbergi kliimasoojenemise teemakäsitlust, emotsionaalsust ja suhet valitseva võimuga. Antud uurimustöö vastab küsimusele, kuidas Greta Thunbergi kasutab noorte aktivismile iseloomulikke tunnuseid, et mobiliseerida kliimasoojenemise vastast liikumist ja kuivõrd vastab Greta Thunbergi tegevus noorte aktivistide käitumismustritele. Bakalaureusetöö alusandmeteks on Greta Thunbergi kõned, mille analüüsimisel kasutatakse kvalitatiivset sisuanalüüsi.

Käesolev uurimustöö on jagatud viieks peatükiks, millest esimene kirjeldab metoodikat ja uurimismudelit. Teine peatükk annab ülevaate Greta Thunbergi senisest tegevusest ja mõjust globaalses poliitikas. Kolmas peatükk on teoreetiline ja tutvustab noorte aktivismile iseloomulikke tunnuseid. Neljas ja viies peatükk analüüsib ning hindab Thunbergi tegevust tuginedes nende tunnustele.

1 Metoodika

Antud bakalaureusetöö eesmärk on uurida, kuidas Greta Thunberg positsioneerib end globaalses poliitikas ja käsitleb kliimamuutuste teemat. Samuti kuidas noor aktivist kasutab emotsioone, et mobiliseerida kliimasoojenemise vastast liikumist. Andmete analüüsimiseks kasutatakse kvalitatiivset sisuanalüüsi. Kuna teadaolevalt ei ole Thunbergi tegevust põhjalikult uuritud ning aktivisti näol on tegemist globaalse fenomeniga, siis on andmete analüüsimisel otstarbekas lähtuda juhtumispõhisest analüüsist, mis analüüsib kuivõrd vastab Greta Thunbergi tegevus noorte aktivistide käitumismustritele. Analüüsi alusandmeteks on Greta Thunbergi kõned, mille analüüsimine võimaldab anda tervikpildi kliimaaktivisti seisukohtadest ja tegevusest. Noorte aktivismile iseloomulike tunnuste analüüsimiseks Thunbergi kõnedes kasutatakse autori koostatud uurimismudelit, mille põhjal on võimalik analüüsida ja hinnata Greta Thunbergi tegevust.

1.1 Uurimismudel

Andmete struktuurseks ja loogiliseks analüüsimiseks kasutatakse eelneva kirjanduse põhjal autori koostatud uurimismudelit. Uurimismudel koosneb tunnustest, mis on vajalikud, et analüüsida ja hinnata Greta Thunbergi tegevuse vastavust noorte aktivismi iseloomulike tunnustega globaalses poliitikas. Uurimismudel on esitatud tabelina (Tabel 1), kus on välja toodud uurimuses kasutatavad tunnused ja nende mõõtmise viisid, mille põhjal viiakse läbi analüüs, et leida vastuseid bakalaureusetöös püstitatud uurimisküsimustele.

Tabel 1. Uurimismudel

Tunnus	Mõõdik	Mõõtmisviis
Greta Thunbergi tegevus ja probleemi käsitus	Kuidas kirjeldab aktivist probleemi olemust ja ulatuslikkus? Keda näeb olukorras süüdlasena? Mida soovib saavutada, mis on lahendus? Kellega/millega vastandub?	Thunbergi kõnede sisuanalüüs aastatel 2018-2020.

Greta Thunbergi emotsionaalsus	Kuidas kasutab aktivisti oma kõnedes emotsioone, et mobiliseerida rahvast? Milline emotsioon domineerib kõnedes?	Hinnata kõnedes emotsionaalsust: hirm, lootus, viha ja süütunne.
Greta Thunbergi koostöö institutsioonidega	Milline on suhe valitseva võimuga (partnerlus, autonoomia)? Kuidas teeb koostööd institutsioonidega, organisatsioonidega? Kellele toetub probleemide lahendamisel?	G.T kõnede analüüs, koostöö organisatsioonidega.

Allikas: autori koostatud

1.2 Kõnede analüüs

Uurimismudeli analüüsimisel kasutatakse alusandmetena Greta Thunbergi kõnesid. Kõnede kvalitatiivne sisuanalüüs on antud bakalaureusetöö raames vajalik, et selgitada noore aktivisti probleemikäsitlust, emotsionaalsust ja suhet valitsevate võimuorganitega. Kõnede analüüsimisel kasutatakse manifestset analüüsi ehk eelkõige keskendutakse eksplitsiitsele ehk manifestsele sisule – otseselt väljaöeldud, nähtavad tekstiosad, nt teemad, peamised ideed või argumendid, tegelased, tegevused, väärtusmõisted jne (Kalmus, Masso, Linno, 2015). Emotsionaalsuse analüüsimisel lähtutakse peamiselt Jochen Kleres ja Åsa Wettergreni (2017) kliimaaktivismi nelja põhilise emotsiooni (hirm, lootus, viha ja süütunne) teooriast, mis aitab selgitada kliimaaktivisti motivatsioone ja mobiliseerimisstrateegiaid. Emotsioonide hindamisel lähtutakse autori subjektiivsest arvamusest. Kõnede kvalitatiivsete andmete analüüsimiseks kasutatakse MAXQDA andmeanalüüsi programmi.

Antud bakalaureusetöös on uurimise alla võetud 16 Greta Thunbergi (Lisa 1) kõne ajavahemikul 8. september 2018–21. jaanuar 2020. Hinnanguliselt peaks valim koosnema kõikidest kõnedest ja avalikest sõnavõttudest, mida tüdruk sel ajaperioodil on teinud. Kõnede transkriptsioonid on võetud veebisaidilt Greta Thunberg Speeches.

2 Olukorra ülevaade

Greta Thunbergi rolli hindamiseks globaalses poliitikas on oluline anda ülevaade tüdruku senisest tegevusest ja selgitada, miks on noore aktivisti tegevus kliimamuutustega võitlemises eriline ja vajab rohkem tähelepanu. Greta tausta kirjeldamine on vajalik, et luua konteksti edasiste hinnangute andmiseks.

Viimaste aastate jooksul on ühiskonnas aina enam räägitud globaalsest kliimasoojenemisest ja selle negatiivsetest tagajärgedest. Kliimamuutuste mõju avaldub kogu maailmas: polaarjää sulab ja merevee tase tõuseb, mõnedes piirkondades on äärmuslikud ilmastikunähtused ja vihm muutumas tavapärasemaks, samas kui mujal esineb senisest enam äärmuslikke kuumalaineid ja põuda (Euroopa Komisjon, A). Muutustega võitlemiseks on nii mitmedki riigid vastu võtnud otsuseid, mis peaks vähendama inimtekkeliste kasvuhoonegaaside, sealhulgas süsinikdioksiidi ja metaani, hulka. 2015. aastal sõlmiti Pariisi kliimakokkulepe, mille allkirjastasid 195 riiki, et pidurdada kliimasoojenemist. Lepinguga kehtestati ülemaailmne tegevuskava riikidele, et vältida ohtlikke kliimamuutusi, piirates globaalset soojenemist alla 2°C ning jätkates jõupingutusi selle piiramiseks kuni 1,5°C-ni (Euroopa Komisjon, B). Aga kas täiskasvanud on teinud kõik selleks, et peatada globaalset kliimasoojenemist? 17-aastane Rootsist pärit Greta Thunberg nii ei arva.

20. septembril 2019 hinnanguliselt 4 miljonit inimest 161 erinevast riigist läks ajaloo suurimas kliimamuutuste meelevalduses tänavatele, et panna valitsusi ja ettevõtteid tegelema kriisiga, milleks on globaalne kliimasoojenemine (Woodward, 2019). Kõige selle keskmes oli noor aktivist Greta Thunberg, kelle eesmärgiks on tagada täisväärtuslik elu ka järgnevatele generatsioonidele. Thunberg jõudis esmakordselt avalikkuse tähelepanu alla augustis 2018 Rootsi parlamendi ees toimunud personaalse protesti käigus, mis omakorda innustas kooliõpilasi kõikjalt maailmast korraldama ülemaailmset streikimissarja, mis kannab nime Fridays for Future (Ferrone, 2019: 10). Sellest ajast saadik on Thunberg osalenud mitmetel demonstratsioonidel ja pidanud kõnesid tipp-poliitikutele üle kogu maailma, et anda mõista kriisi pakilisusest. Temast on saanud laste ja noorte liikumise ikoon, kes nõuab kliimakriisile reageerimiseks konkreetseid jätkusuutlikkuse tagamise meetmeid (Ferrone, 2019: 10). Oma arvamuse väljendamiseks ja kliimamuutuste vastase liikumise mobiliseerimiseks peab noor tüdruk kõnesid.

Detsembris esines ta Poolas ÜRO Kliimamuutuste Konverentsil, jaanuaris nuhtles miljardäre Maailmamajanduse Foorumil Šveitsis ja pidas emotsionaalse kõne Ühendkuningriigi parlamendiliikmetele (Haynes, 2019: 38). Ilmselt kõige rohkem meedia tähelepanu sai noore aktivisti keevaline kõne 23. septembril ÜRO kliimameetmete alasel tippkohtumisel, kus tugevalt kritiseeris poliitikuid ja nende teovõimetust.

Oma emotsioonidest pungil kõnede ja demonstratsioonide toel on Thunberg suutnud mõjutada paljude inimeste, eeskätt noorte, mõttelaadi, käitumismustreid ja eluviise. Aina rohkem inimesi on hakanud mõtlema oma ökoloogilisele jalajäljele, mille tulemusena kasutavad „ebamugavamaid“ variante liikumiseks ja reisimiseks. Rootsi, kelle elanikud on tihedad lennukiga lendajad, on viimaste aastatega üha enam hakanud häbenema oma maailmas ringirändamist (The Economist, 2019). Suyn Haynes (2019: 41) kirjutab, et Rootsi lennujaamad on alates 2018. aasta septembrist näinud aina vähem lendajaid, mis on omistatud fenomenile nimega „Flying shame“. 2019. aasta juunis raporteeris Rootsi Raudtee, et 37% vastanutest eelistas reisimiseks kasutada rongi mitte lennukit, võrreldes eelmise sügisega, kus vaid 26% oleksid eelistanud rongi (Henley, 2019). Antud fenomeni nimetab noore aktivisti isa naljatades „Greta efektiks“ (Haynes, 2019: 41). Efekti võib tõlgendada kui „ebamugavamate“ variantide eelistamine selleks, et olla keskkonnasäästlikum ja võtta vastu otsuseid, mis on meie planeedile kasulikumad. Alates 2019. aasta maist on meedia üle kogu maailma hakanud kasutama väljendit „Greta Thunbergi efekt“ (Wendorf, 2019).

Thunberg on mõjutanud ka paljusid noori, kes on hakanud tegelema veebipõhise sotsiaalse aktivismiga, sh liitunud kliimasoojenemise vastase liikumisega sotsiaalmeedias. 2019. aastal suurenes Ühendkuningriigis 12–15aastaste osakaal (18% vs 2012. aastal kõigest 12%), kes kasutasid sotsiaalmeediat, et avaldada toetust sotsiaalsete probleemidega tegelevatele organisatsioonidele, jagades või kommenteerides postitusi (Ofcom, 2020: 20). Lisaks on iga kümnes noor toetuse avaldamiseks allkirjastanud petitsioone (*Ibid.*). Ofcom (*Ibid.*) raporti sõnul võib veebipõhise aktivismi tõusu omistada just Greta Thunbergi tegevusele.

Vaatamata noore aktivisti üllale eesmärgile on tüdruk sattunud nii meedias kui ka poliitilises kultuuris kriitika sihtmärgiks. Kahtluse alla on seatud noore aktivisti motivatsioonid ja legitiimsus globaalses poliitilises sfääris. Paremäärmuslikud

kommentaatorid ja kliimamuutuste taunijad on Thunbergi nimetanud „PR nukuks“, kes on kinni makstud miljardäride võrgustiku poolt, et levitada vasakliberaalseid sõnumeid (Haynes, 2019: 41). Inimesed peavad 17-aastast liialt emotsionaalseks ja otsekoheseks, mille tulemusena on Thunbergi raske tõsiselt võtta. Tüdruku aktiivne kliimaalne tegevus on ühiskonna lõõnud kahte leeri, kus ühel pool on suuremeelsed toetajad ning teisel kliimamuutusi eitavad vihkajad. Selline vastandumine on eriti selge täiskasvanute ja noorte vahel. Noored kliimastreikijad, eesotsas Gretaga, süüdistavad kliimasoojenemises hooletuid ja rahajanuseid täiskasvanuid, kes ei tegutsenud piisavalt kiiresti ega piisavalt palju. Thunberg on endale võtnud kandva positsiooni poliitikas, et rääkida kogu oma generatsiooni eest. Isegi Eestis on Greta tegevus saanud palju vastukaja erinevates ühiskonnakihtides. Peeter Ernits (2019) nimetas Greta Thunbergi autistlikuks ülesässitatud lapseks. Alo Lõhmus (2019) leiab aga, et Greta-võõristuse põhjus peitub paljuski selles, et inimesed tajuvad alateadlikult, et tüdruk mõtleb seda kõike tõsiselt ning tema suhtes kerkinud pahameelelaine pole muud kui kõige tavalisem sõnumitooja nuhtlemine.

3 Noorte aktivismi tunnused

Greta Thunbergi rolli hindamiseks globaalses poliitikas on oluline leida tunnuseid, mille abil oleks võimalik tüdruku kliimasoojenemise vastast aktivismi mõõta, hinnata ja analüüsida. Käesolev peatükk annab ülevaate tunnustest, mida on varasemalt kasutatud noorte aktivismi hindamiseks ja mida on võimalik rakendada ka antud bakalaureusetöös. Samuti toob välja viisid, kuidas tunnuseid antud kontekstis mõõta.

3.1 Sotsiaalsete teemade käsitus

Noored keskenduvad poliitilises sfääris sotsiaalsetele probleemidele, millega nad ise kõige rohkem kokku puutuvad. Nad loovad poliitilise kaasatuse, mis põhineb eetilistel põhimõtetel, mis mõjutavad nende elu igat tasandit (Soler-i-Marti, 2015: 400). Roger Soler-i-Marti (2015: 400-401) sõnul annab see individuaalne eetiline dispositsioon poliitilise tähtsuse igapäevastele tegevustele ja valikutele, millega noored kokku puutuvad, sh sugu, seksuaalne orientatsioon, avaliku ruumi kasutamine ja keskkond. See näitab, et noored ei reageeri üksnes traditsioonilistele poliitilistele lõhedele (olgu need sotsiaalmajanduslikud, territoriaalsed või usulised) (Soler-i-Marti, 2015: 401), millega tegelevad peaaesjalikult täiskasvanud, vaid keskenduvad sotsiaalsetele probleemidele, mida tajuvad ühiskonnas olulisena nii enda kui ka eakaaslaste jaoks. Teadlased viitavad sellele, et laste ja noorte süvenevat mure aktivismi ja keskkonna teemadel mõjutab otsene kokkupuude kliimamuutustest tulenevate negatiivsete efektidega (O'Brien, Selboe, Hayward, 2018: 381). Kliimamuutustega tegelemisel astuvad noored aruteludesse, kus avaldavad oma pahameelt valitsevate majanduslike ja sotsiaalsete normide, uskumuste ja tavade üle – sealhulgas üleliigne tarbimine, fossiilse energia kasutamine ja võimu kuritarvitamine (*Ibid.*). Võib järeldada, et noorte sotsiaalsete teemade käsitus on emotsionaalne ja tajuline, kusjuures probleemipüstitusel keskendutakse aspektidele, mille puhul noored tajuvad, et täiskasvanud ei panusta piisavalt.

Noorte sotsiaalsete teemade käsitus mängib suurt rolli ka liikumiste mobiliseerimises ja ühise identiteedi loomises. Kollektiivse tegevuse kirjanduses rõhutatakse kolme peamist põhjust, miks inividid toetavad ja liituvad sotsiaalsete liikumisega: tajutud ebaõiglus, grupi efektiivsus ja jagatud sotsiaalne identiteet (Feinberg, Willer, Kovaceff, 2020: 2). Feinberg, Willer ja Kovaceff (2020: 2) toovad välja, et mida rohkem inividid

samastuvad või identifitseerivad end sotsiaalse liikumisega, seda motiveeritumalt nad toetavad liikumise eesmärki ja aitavad kaasa selle edukusele. Seevastu sotsiaalsed liikumised, mis tekitavad ühiskonnas distantsti ja eraldatuse tundeid, ei suuda saavutada rahva toetust (*Ibid.*). Seega on viis, kuidas noored sotsiaalset teemat käsitlevad, eriti oluline, sest võib mõjutada liikumise vastuvõtlikkust, kaasatust ja toetus ühiskonnas.

3.2 Emotsionaalsus

Kliimasoojenemine ja selle globaalne ning individuaalne mõju on paljudele inimestele väga emotsionaalne teema– eriti nooremale generatsioonile, kes on muutustest kõige otsesemalt mõjutatud. Feinberg jt (2020: 3) argumenteerivad, et emotsionaalsed sidemed on liikumiste sotsiaalse identifitseerimise arendamisel üliolulised, sest tekitavad inimestes sarnasuse tundeid ning on olulised tuge vajavate inimeste perspektiivi ja lähenemisviisi mõistmiseks. Jochen Kleres ja Åsa Wettergreni (2017: 507) sõnul mängivad kliimaaktivismis olulist rolli neli põhilist emotsiooni: hirm, lootus, viha ja süütunne. Need on kliimaaktivismis kõige olulisemad emotsioonid, sest nende haldamise ja kombineerimise viis mõjutab aktivistide motivatsiooni ja mobiliseerimisstrateegiaid (*Ibid.*). Hirmu, viha ja lootust peetakse diskreetseteks emotsioonideks, kuna neil on ainulaadsed hindamismustrid, motiveerivad funktsioonid ja käitumuslikud seosed, mille tulemusel on need olulised käitumise ennustajad (Feldman & Hart, 2016: 101-102). Kliimamuutuste kontekstis on diskreetsed emotsioonid – eriti hirm ja lootus – osutunud oluliseks ennustajaks poliitilise tegevuse toetamisele globaalse soojenemise leevendamiseks (Feldman & Hart, 2016: 102).

Ühiskondlike liikumiste kirjanduses on hirm emotsioon, mis on sageli seotud pärsitud kollektiivse tegevusega (Kleres & Wettergren, 2017: 507). Näiteks võib hirmuga seotud tajutav kontrolli puudumine viia immobiliseerimiseni ja riski vältimiseni (Feldman & Hart, 2016: 102). Kliimamuutuste vastases tegevuses peetakse hirmu aga tegutsemise põhjuseks (Kleres & Wettergren, 2017: 507). Viha on aktivismi võimas ajend ja paljudes ühiskondlikes liikumistes motiveerivaks teguriks, kuid viha võib põhjustada aktivistide läbipõlemist, sisekonflikte ja soodustada liikumise langust (Kleres & Wettergren, 2017: 510). Feldman ja Hart (2016: 117) leidsid oma uuringu tulemusel, et kliimamuutuste vastases võitluses võib viha motiveerida aktivismi ainult nende inimeste seas, kes tunnevad süvenevat muret kliimamuutuste või selle tagajärgede pärast. Teised, kelles

kliimasoojenemise teema tekitab vihatunnet, võivad aktivismist hoopiski eemale pöörata (*Ibid.*). Süütunne avaldub kliimakativismis läbi viha, mille kaudu aktivistid omistavad süü võimuomanikele, süüdistades neid võimupositsioonide kuritarvitamises (Kleres & Wettergren, 2017: 509). Lootus ergutab aktivismi, eriti kliimaaktivismi: lootust on vaja, et tegutseda olukordades, kus usume, et eduvõimalused on piiratud (Kleres & Wettergren, 2017: 508). Feldman ja Hart (2016: 101) argumenteerivad, et lootuse tõstmiseks tuleks teave kliimamuutuste ohu kohta põimida sõnumitega, mis rõhutavad üksikisiku võimalusi ja meetmeid kliima parandamiseks. Seega võib järeldada, et noored kliimaaktivistid kasutavad inimeste mobiliseerimisel emotsioone, mis võimaldavad hinnata aktivisti tugevusi ja nõrkusi sotsiaalse probleemi käsitlemisel ja lahendamisel.

3.3 Suhe valitseva võimuga

Noored aktivistid on end distantseerinud institutsionaalsest poliitikast ja toetuvad muutuste tekitamiseks ühiskonnas oma eakaaslaste aktiivsusele. Tänapäeval ei ole poliitiline sotsialiseerumine enam generatsioonide vaheline domineerivate poliitiliste väärtuste struktuurne ja järkjärguline edastamine, vaid see protsess on muutunud isikupärasemaks ja keerukamaks, mida mõjutavad sama põlvkonna eakaaslased (Soler-i-Marti, 2015: 399). Noored kipuvad omaks võtma ja tähtsustama poliitilisi väärtusi, mis on sarnased nende eakaaslastega. Noorema põlvkonna poliitiliste väärtuste ja hoiakute muutumine on endaga kaasa toonud uue, skeptilisema poliitilise kultuuri, kus noored on kaotamas usku demokraatia institutsioonidesse – nad on võtnud individuaalsema hoiaku ja distantseerinud end representatiivsest poliitikast. Silva ja Castro (2014: 187) usuvad, et noorte vähenenud poliitiline kaasatus väljendab nende väidetavat apaatiat ja usaldamatust institutsionaliseeritud poliitika suhtes, kuid Roger Soler-i-Marti (2015: 400) argumenteerib, et selline distantseerumine on tingitud kasvavast skeptisist süsteemi toimimisviisi ja/või välise poliitilise tõhususe puudumisest. Noored aktivistid usuvad, et muutuste tekitamiseks ühiskonnas ei ole vaja teha koostööd valitseva võimu organisatsioonidega, mis muudab muutuste protsessi pikaks ja ebaõiglaseks. Selle asemel on noored otsustanud sotsiaalsete probleemide lahendamisel toetuda iseendale ja eakaaslaste toetusele luues erinevaid liikumisi, mitte-formaalseid gruppe ja organisatsioone.

Institutsionaalsest poliitikast distantseerumises mängib suurt rolli ka internet ja sotsiaalmeedia. Tänapäeval on meedial oluline roll, sest seob üksikisikud otseselt poliitikaga ja pakub mitmekesiseid ning rikkalikke viise, kuidas tarbida poliitilist informatsiooni (Soler-i-Marti, 2015: 401). Seega ammutavad noored informatsiooni allikatest, mis on sõltumatud erakondadest või ideoloogiatest. Noortel on vabadus luua enda arvamus, mis ei ole mõjutatud institutsionaliseeritud poliitikast. Neil on väiksem vajadus poliitilist informatsiooni vahendavate organisatsioonide, parteide või institutsioonide järele kui eelnevatel generatsioonidel (Soler-i-Marti, 2015: 401). Noored on rohkem teadlikumad oma õigustest ja tegutsemise vajadusest, mis muudab nad avatuks uutele strateegiatele, kuidas viia läbi sotsiaalseid muutusi (Carson, 2018: 266). Sotsiaalmeedia abil mobiliseerivad noored aktivistid oma eakaaslasi ja kutsuvad üles muutusi ühiskonnas. Selliste tegevuste hulka kuuluvad näiteks hariduskampaaniad, teadlikkuse tõstmine kunstilise või mõne muu väljendusoskuse kaudu jne (Ho, Clarke, Dougherty, 2015: 53).

Uute alternatiivsete lähenemiste abil on noored aktivistid loonud uusi strateegiaid, kuidas mõjutada ja adresseerida erinevaid sotsiaalseid probleeme ühiskonnas. See aitab mõista, kuidas noored suhtuvad poliitikasse, mis ei hõlma institutsioone, erakondi ega klassikalisi ideoloogiaid – traditsioonilisi tugisambaid, mis eristavad poliitika igapäevasest elust (Soler-i-Marti, 2015: 400). Noored aktivistid on hakanud korraldama või osa võtma poliitilistest streikidest ja liikumistest, millega soovitakse rõhuda mingi seaduse või poliitika kitsaskohale. Näiteks toodete ostmine või boikoteerimine ei ole enam pelgalt institutsioone valitseva poliitilise eliidi mõjutamiseks suunatud tegevus (Soler-i-Marti, 2015: 400), vaid hõlmab endas viisi, kuidas pöörata tähelepanu ühiskonnas olevatele sotsiaalsetele probleemidele. Kliimaaktivismis on noored kasutusele võtnud erinevaid strateegiaid, kuidas kliimasoojenemist ühiskonna tasandil adresseerida. Kliimamuutustega võitlemiseks kasutavad osa noori aktiviste väiksemahulisi ja mitteametlike kogukondlike meetmeid, sh teadlikkuse tõstmise üritused, haridusprogrammid ja jätkusuutlikkuse suurendamise kampaaniad (O'Brien, Selboe, Hayward, 2018:380). Teised on aktiivsed ametlikes ja vabatahtlikes ülemaailmsetes organisatsioonides, näiteks 350. org, Global Power Shift, Friends of the Earth, Gen Zero ja Climate Youth (*Ibid.*). Seega võib järeldada, et noored lähtuvad poliitika praktiseerimisel sõltumatutest allikatest ja alternatiivsetest lähenemistest, mis ei hõlma institutsioone, et tuua tähelepanu erinevatele sotsiaalsetele probleemidele.

4 Analüüs

Antud peatükk keskendub Greta Thunbergi rolli analüüsimisele globaalses poliitikas eelnevalt esitatud noorte aktivismile iseloomulike tunnuste põhjal. Peatükk koosneb neljast alapeatükist, mis loovad tervikpildi Greta Thunbergi senisest kliimasoojenemise vastasest tegevusest.

4.1 Greta Thunbergi kliimasoojenemise probleemi käsitus

Vaadeldava ajaperioodi (2018–2020) jooksul iseloomustab kõiki Greta Thunbergi kõnesid ühesugune probleemipüstitus, mis algab ideega, et kliimasoojenemine on eksistentsiaalne kriis, mida ei ole kunagi varem poliitilises sfääris käsitletud kriisina. Vaatamata kõikidele ilusatele sõnadele ja lubadustele ei tehta kliima- ja ökoloogilise kriisi peatamiseks mitte midagi (Thunberg, London, 23. aprill 2019). Thunberg toonitab, et poliitikud ei võta vastutust selle eest, et aastate jooksul on poliitilises sfääris jätkuvalt probleemi eiranud ega ole suutnud kliimasoojenemist globaalsel tasandil vähendada. Noor kliimaaktivist usub, et võimul olevad poliitikud ei võta tõsiselt probleemi ulatuslikkust, mille tulemusel ei mainita avalikus sfääris kliimasoojenemisest tulenevaid negatiivseid tagajärgi. Thunberg peab üheks süüdlaseks ka meediat, kes on armetult läbi kukkunud, et tõsta ühiskonna teadlikust keskkonna teemadel. Thunbergi sõnul ei maini keegi kasvuhoonegaase, mis on juba lukustatud keskkonna süsteemi ega seda, et fossiilkütuste põletamise lõpetamisel tõuseb globaalne temperatuur täiendavalt 0,5–1,1°C (Thunberg, London, 31. oktoober 2018). Lisaks ei räägita poliitilises sfääris kliimaõigluse aspektidest, mis on Pariisi kliimaleppes ja Kyoto protokollis selgelt välja toodud ning hädavajalikud kliimaleppe globaalseks toimimiseks (*Ibid.*). Seega on Thunbergi kõnede peamiseks eesmärgiks tõsta inimeste teadlikkust kliimasoojenemisest ja sellega kaasnevatest ohtudest.

Kõnede lõikes illustreerib Thunberg globaalse kliimasoojenemise kriisi ja selle pakilisust identsete faktidega, mis toetuvad IPCC¹ ja Pariisi kliimaleppe raportitele. ICPP andmetel on inimkonnal vähem kui kaksteist aastat, et vältida pöördumatut globaalset kliimasoojenemist (Thunberg, Davos, 25. jaanuar 2019). Selle aja jooksul peavad toimuma ennenägematud muutused kõikides ühiskonna aspektides, sealhulgas

¹ The Intergovernmental Panel on Climate Change

süsinikdioksiidi heitkoguste vähendamine vähemalt 50% ja 1,5°C globaalse temperatuuri tõusu vältimine (*Ibid.*). Thunbergi sõnul on teadus kliimasoojenemisest rääkinud selgesõnaliselt juba dekaade ja põhjus, miks noored streigivad seisneb selles, et toonitada teadlaste leide ja lahendusi (Thunberg, Brüssel, 21. veebruar 2019). Noor aktivist rõhutab, et kliimasoojenemisega võitlemiseks tuleb poliitikutel kuulata teadlasi, järgida kliimaleppeid ja otsuste tegemisel tugineda teaduslikele faktidele, mis viitavad olukorra tõsidusele.

Thunbergi kõnedes on kliimasoojenemise vastases tegevusetuses süüdi majanduslikust edust ajendatud ühiskond, kelle jaoks kaalub majanduslik edu üle keskkonnasäästlikumad valikud. Noor kliimaaktivist on kurb, et meie tsivilisatsioon ohverdatakse selle nimel, et väga väike hulk inimesi saaks jätkata tohutute rahasummade teenimist (Thunberg, Poola, 15. detsember 2018). Kliimaaktivisti sõnul jääb mulje, et ühiskonnas on peamisteks probleemideks raha ja majanduskasv mitte tulevaste generatsioonide heaolu (Thunberg, Davos 25. jaanuar 2019). Poliitilises sfääris räägitakse kliimasoojenemisest ja selle lahendamisest ainult majanduslikust vaatepunktist, mille tõttu jäävad tahaplaanile kliimasoojenemisega kaasnevad inimestele ohtlikud elutingimused nagu üleujutused ja põlengud. Kui poliitikud mõistaks, et kliimasoojenemine on hädaolukord, siis ei keskendutaks globaalse temperatuuri langetamisel ainult majanduslikele lahendustele (Thunberg, Strasbourg, 16. aprill 2019). Poliitikud ei räägiks ostmisest ja ehitamisest kui väljapääsust kriisist, mis on loodud asjade ostmise ja ehitamisega (*Ibid.*). Thunbergi sõnul ei peaks inimesed mõõtma oma rikkust ja edu graafikul, mis näitab majanduskasvu, vaid kõveral, mis näitab kasvuhoonegaaside heitkoguseid (Thunberg, London, 23. aprill 2019).

Noor kliimaaktivist näeb kliimasoojenemise probleemi lahendust must-valgena (London, 31. oktoober 2018). Thunbergi sõnul on kliimasoojenemise kriisi lahendamine kõige suurem ja keerulisem väljakutse, millega inimesed on silmitsi seisnud, kuid selle peamine lahendus on nii lihtne, et isegi väike laps saab sellest aru: kasvuhoonegaaside heitkogused peavad peatuma (Thunberg, Davos, 25. jaanuar 2019). Vanema generatsiooni loodud poliitiline süsteem on konkurentsipõhine, kuid kliimasoojenemise vähendamiseks on vaja teha koostööd ning unustada majanduslikud võidud (Thunberg, Brüssel, 21. veebruar 2019). Kliimaaktivisti sõnul tuleb kliimasoojenemise vähendamisel keskenduda sellele, mida on vaja teha, mitte sellele, mis on poliitiliselt võimalik (Thunberg, Poola, 15.

detsember 2018). Lisades, et kui praeguses süsteemis on võimatu leida lahendusi, peaksime ehk süsteemi ennast muutma (*Ibid.*). Thunbergi sõnul vajab ühiskond uut poliitikat, majandust ja mõtteviisi, mis põhineks kiiresti väheneval ja äärmiselt piiratud süsiniku eelarvel (Thunberg, Brüssel, 21. veebruar 2019). Noor aktivist rõhutab, et riikide omavaheline konkureerimine peab lõppema ja üksteisega on vaja teha koostööd, et jagada planeedi ressursse õiglasel viisil (*Ibid.*). Lisaks sõnab noor aktivist (Davos, 21. jaanuar 2020), et kliimasoojenemise probleemiga tuleb tegeleda kohe mitte aastal 2030 või 2050, kui globaalse temperatuuri tõusust tulenevate tagajärgede kahjud on pöördumatud. Kõnedest tuleb välja, et kliimasoojenemise probleemi lahendamine ei hõlma ainult praktilisi lahendusi nagu kasvuhoonegaaside peatamine, vaid lahendamine seisneb ka ühiskondlikku teadlikkuse tõstmises ja harjumuste muutmises. Kliimasoojenemine on tihedalt seotud majandusega, mille tõttu nõuab probleemi lahendamine ühiskonnas muudatusi, mis ei pruugi olla meelejärele vanemale generatsioonile, kes on terve senise elu jooksul lähtunud otsuste langetamisel eelkõige majanduslikust edust.

Thunberg on oma kõnedes loonud selge vastandumise täiskasvanute ja laste vahel, mis tekitab lõhet kahe generatsiooni vahel. Kõnede lõikes lasub kliimasoojenemise probleemi lahendus peamiselt täiskasvanute õlgadel, kes on siiani kõige rohkem panustanud kliima soojenemisesse ja jätnud tagajärgedega tegelemise noorema põlvkonna mureks. Kliimaaktivsti sõnul ei peaks lapsed vastutama kliimasoojenemise tagajärgede eest, mille on tekitanud generatsioon, kelle motivatsiooniks on olnud majanduslik edu (Thunberg, Poola, 15. detsember 2018). Thunbergi sõnul ei ole vanem põlvkond piisavalt täiskasvanulik, et rääkida ühiskonnas kliimasoojenemise negatiivsetest tagajärgedest (*Ibid.*). Isegi see koorem jääb laste kanda, kes peavad inimestele rääkima ebameeldivatest numbritest ja teaduslikest faktidest, mille tulemusel satuvad nad ajakirjanike, poliitikute ja ärijuhtide pilkamise ohvriks (Thunberg, Pariis, 23. juuli 2019). Lisaks nimetab Thunberg täiskasvanuid ärahellitatuks ja vastutustundetuks, kes kardavad vastu võtta kliimasoojenemise vähendamiseks vastavaid poliitikaid ja muudatusi (Thunberg, Brüssel, 21. veebruar 2019). Selline „meie“ vs „nemad“ vastandumine on Thunbergi kõnedes tugevalt esile tõstetud ja tihti läbivaks teemaks. Kõnedes on lapsed kliimasoojenemise vastases võitluses nii ohvri kui ka katalüsaatori rollis, kuid täiskasvanud on peaaegu alati süüdlased või probleemi tekitajad.

4.2 Greta Thunbergi emotsionaalsus

Greta Thunbergi kõned on väga emotsionaalsed. Thunberg kasutab oma kõnedes kuulajate mobiliseerimiseks kõiki nelja põhilist emotsiooni (hirm, lootus, viha/süütunne), millest kõige silmapaistvamalt domineerib viha ja süütunne, mida esineb kuuteistkümnes kõnes 42 korral. Lootust on kõnedes registreeritud 31 ning hirmu kõigest 16 korral.

4.2.1 Hirm

Greta Thunberg väljendab kõnedes hirmu kui räägib ebaselgest tulevikust, mis nooremat generatsiooni ees ootab, kui kliimasoojenemise vähendamiseks ei võeta kasutusele vastavaid meetmeid, sh kasvuhoonegaaside heitkoguste peatamine ja fossiilkütuse põletamise lõpetamine. Kliimaaktivisti sõnul on lapsed liiga noored, et tegeleda kliimasoojenemise vähendamisega, kuid poliitikute ja täiskasvanute tegevusetuse tõttu tunneb noorem põlvkond, et nende tulevik on ohus, mille pärast peavad nad jätkama globaalse kliimasoojenemise vastast võitlust (Thunberg, Stockholm, 2. veebruar 2019). Thunberg tunneb hirmu mitte ainult enda, vaid kogu tsivilisatsiooni pärast, sest kardab, et planeedi alustalad ei ole piisavalt tugevad, et kliimasoojenemisele vastu pidada (Thunberg, Stasbourg, 16. aprill 2019).

Thunberg kasutab kõnedes hirmu enamasti selleks, et toonitada kliimamuutustest tulevate tagajärgede mõju nooremale generatsioonile. Tihti viidates vanema põlvkonna lastele ja lastelastele. Noore kliimaaktivisti sõnul on kõige kurvem see, et enamik lapsi pole isegi teadlikud kohutavast saatusest, mis neid ees ootab (Thunberg, London, 23. aprill 2019). Need, keda kliimasoojenemine kõige tugevamalt mõjutab, kannatavad juba praegu selle tagajärgede käes, kuid nende häält ei võeta ühiskonnas kuulda (*Ibid.*). Kõnede lõikes viitab Thunberg tihti aastale 2030, mis on viimane aeg, kui inimkond suudab ennetada kliimasoojenemisest tulevaid kahjusid. Kliimaaktivisti sõnul on ta sel ajal 26-aastane, mis peaks olema väidetavalt elu kõige ilusam aeg, kuid kardab, et kliimasoojenemise tõttu see nii ei ole (*Ibid.*). Kui ühiskond ei tunnista oma praeguste süsteemide rikkeid ja kitsaskohti, siis tõenäoliselt ei ole nooremal generatsioonil enam võimalust kliimasoojenemisest tulevaid tagajärgesid vähendada (Thunberg, Davos, 25. jaanuar 2019).

4.2.2 Lootus

Vaatamata aina süvenevale hirmule tuleviku ees on Greta Thunbergi sõnul inimkonnal lootus kliimasoojenemisest tulenevate kahjude ja tagajärgede mõju ümber pöörata, kuid nendib, et lootus ei pärine mitte valitsustelt või korporatsioonidelt, vaid inimestelt (Thunberg, Madrid, 11. detsember 2019). Kliimaaktivist usub, et lootuse peamiseks allikaks on demokraatia, sest vaba maailm juhib avalikku arvamust ja kõik suured muutused ajaloo jooksul on tulnud inimestelt (*Ibid.*). Noor kliimaaktivist ärgitab kõnedes inimesi streikima ja olema julged, et vastu võtta otsuseid, mis tunduvad hirmsad, kuid vajalikud, et vähendada globaalset kliimasoojenemist. Thunberg rõhutab lootusest rääkides ühiskonna ühtsusele ning inimkonna võimele kohaneda muudatustega, mis on vajalikud, et säästa nooremast generatsioonist ekstreemsetest keskkonnatingimustest. Kui inimesed on teadlikud kliimasoojenemise tõsidusest, on nad valmis muutusteks (Thunberg, Madrid, 11. detsember 2019).

Thunbergi sõnul on lootus kliimasoojenemise vastases võitluses oluline, kuid nendib, et ainult lootusele ei saa muutuste tekitamiseks ühiskonnas lootma jääda. Inimkonnal on olnud 30 aastat, et rääkida lootusest, päiksepaneelidest, tuuleenergiast ja ringmajandusest, kuid siiski ei ole kasvuhoonegaaside heitkogused praeguseks vähenenud (Thunberg, Stockholm, 24. november 2018). Thunbergi sõnul peaks ühiskond lootuse otsimise asemel tegutsema (*Ibid.*). Kliimasoojenemise tagajärgedega võitlemiseks on vaja tegutseda kohe, et nooremal generatsioonil säiliks lootus helgema tuleviku ees. Täiskasvanud ei saa lihtsalt niisama istuda ja lootust oodata, käitudes nagu ärahellitatud vastutustundetud lapsed (Thunberg, Brüssel, 21. veebruar 2019). Thunbergi sõnul on lootus miski, mida tuleb teenida (*Ibid.*). Kõnede lõikes on noor aktivist lootusrikas, et inimkonnal on veel aega, et kliimasoojenemist takistada. Thunbergi sõnul on ühiskond peaaegu läbikukkunud globaalse temperatuuri vähendamises, kuid nendib, et saame seda siiski veel parandada, kuid see sõltub inimkonna ühtsest jõupingutusest (Thunberg, Berliin, 30. märts 2019)².

² Ing k. „*We are failing but we have not yet failed. We can still fix this. It's up to us.*“

4.2.3 Viha ja süütunne

Greta Thunbergi kõnedes avalduvad viha ja süütunne koos. Kõnede lõikes domineerib viha valitseva globaalse olukorra ja poliitikute tegevusetuse üle. Thunberg on vihane vanema generatsiooni peale, kes on noortelt varastanud nende tuleviku ja unistused oma tühjade sõnadega (Thunberg, New York, 23. september 2019). Täiskasvanud ütlevad, et armastavad oma lapsi üle kõige, kuid ometigi varastavad nad laste tuleviku nende endi silme eest (Thunberg, Poola, 15. detsember 2019). Noore aktivisti sõnul pühivad täiskasvanud enda loodud segaduse noorema põlvkonna vaiba alla, et lapsed saaksid vastutada kliimasoojenemisest tulevate tagajärgede lahendamiseks (Thunberg, Brüssel, 21. veebruar 2019). Kliimaaktivist usub, et noorem generatsioon ei peaks tänavatel streikima ja koolitundidest puuduma, et panna täiskasvanuid tegutsema kliimasoojenemise vähendamise nimel, mille tagajärjed on saatuslikud kogu tsivilisatsioonile. Thunberg on vihane, et poliitilises sfääris keskendutakse kliimasoojenemise asemel majanduslikule edule, mille tõttu ei ole üldsus teadlik globaalse temperatuuri tõusust. Inimkond on massilise väljasuremise algfaasis ja kõik, millest poliitikud räägivad on raha ja muinasjutud igavesest majanduskasvust (Thunberg, New York, 23. september 2019).

Noore aktivisti viha avaldub ka poliitikute ja võimupositsiooni omavate inimeste silmakirjalikkuses, kes on kliimasoojenemisest teadnud aastaid, kuid jätkuvalt probleemi eiranud. Thunbergi sõnul on riigid, kes on lubanud kliimasoojenemise vähendamiseks kasutusele võtta drastilised meetmed jätkuvalt ühed suurimad kasvuhoonegaaside tootjad maailmas. Alates Pariisi kliimaleppest on globaalsed pangad investeerinud fossiilkütustesse 1,9 triljonit USA dollarit, G20 riikide heitgaasi kogused moodustavad jätkuvalt peaaegu 80% kõikidest emissioonidest ja kõigest sada ettevõtet vastutab 71% kõikide ülemaailmsete heitgaaside tootmise eest (Thunberg, Madrid, 11. detsember 2019). Kliimaaktivist süüdistab täiskasvanuid valetamises, petmises ja vale lootuse tekitamises. Tüdruk on vihane, sest poliitikud jätavad laiemale ühiskonnale mulje, et tegelevad aktiivselt kliimasoojenemise vähendamisega, kuid tegelikkuses panustavad hoopiski globaalse temperatuuri tõusule. Riigid on leidnud uusi nutikaid viise, kuidas eirata tegelike meetmete kasutusele võtmist, sealhulgas emissioonide vähendamise kahekordne arvestamine ja heitgaaside välismaale viimine (*Ibid.*).

Lisaks vihale domineerib noore kliimaaktivisti kõnedes süütunne. Thunberg proovib tekitada süütunnet eelkõige täiskasvanutes süüdistades neid oma laste ja noorema generatsiooni altvedamises. Thunbergi sõnul varastavad täiskasvanud oma laste tuleviku selleks, et olla majanduslikult edukad. Noor kliimaaktivist süüdistab täiskasvanuid selles, et vanem generatsioon on teadlikult tekitanud kliimasoojenemist, kuid nüüd tundub globaalse temperatuuri vähendamine majandusele nii kahjulik, et selle asemel, et tagada tulevastele põlvkondadele ohutud elutingimused nad lihtsalt eiravad probleemi (Thunberg, Davos, 21. jaanuar 2019). Täiskasvanud on lapsi alt vedanud, kuid noored on hakanud mõistma vanema generatsiooni reeturlikkust (Thunberg, New York, 23. september 2019). Süütunde tekitamiseks rõhub Thunberg vanema generatsiooni vastutusele järgnevate põlvkondade ees. Kõikide tulevaste põlvkondade pilgud on suunatud vanema generatsiooni peale (*Ibid.*), kellelt oodatakse kiiret reageerimist, et vähendada kliimasoojenemisest tulenevaid tagajärgi. Tüdruk rõhutab, et juhul kui vanem generatsioon peaks globaalse kliimasoojenemise vähendamises läbi kukkuma, siis ei andestata seda neile iialgi (*Ibid.*).

4.3 Greta Thunbergi koostöö poliitiliste institutsioonidega

Greta Thunberg on kliimasoojenemise vastases võitluses võtnud peamiselt autonoomse positsiooni olles sõltumatu organisatsioonidest ja erakondadest, kuid tunnistab, et teeb koostööd teadlastega, et oma kõnedes viidata õigetele andmetele ja faktidele (Thunberg, Stockholm, 2. veebruar 2019). Samuti on kliimaaktivist aastate jooksul toetust avaldanud või koostööd teinud mitmetele mittetulunduslikele organisatsioonidele, kes võitlevad keskkonnasäästlikumate lahenduste eest (*Ibid.*). Noore kliimaaktivisti sõnul on tema kliimasoojenemise vastane tegevus vabatahtlik ja ta ei saa selle eest raha, lisades, et ta pole siiani kohanud ühtki kliimaaktivisti, kes võitleks kliima nimel raha eest (*Ibid.*). Kõnede lõikes toob Thunberg mitmel korral esile, et ta ei tee poliitikutega koostööd, sest nad ei võta noorte hääli kuulda või keskenduvad kliimasoojenemise asemel hoopis faktile, et tegemist on lastega.

Thunberg käsitleb kliimasoojenemist globaalse kriisina, mille tõttu ei pea vajalikuks teha koostööd erinevate riikide institutsioonide või organisatsioonidega. Thunbergi sõnul ei hooli kliima ja biosfäär inimeste poliitikast või tühjadest sõnadest, vaid sellest, mida inimesed päriselt kliimasoojenemise vähendamiseks ette võtavad (Thunberg, Stockholm,

8. september 2018). Kliimasoojenemise liikumine on sõltumatu erakondadest ja ideoloogiatest, sest globaalse temperatuuri tõusust tulenevad tagajärjed mõjutavad inimesi kõikide poliitiliste vaadete ja uskumustega. Jätkusuutlikkuse vaatepunktist on kliimasoojenemise vähendamises läbikukkunud nii parem, vasak kui ka tsentraalne ideoloogia (Thunberg, Stockholm, 8. september 2018). Noor kliimaaktivist rõhutab, et siiani ei ole ükski poliitiline struktuur olnud edukas kliimasoojenemisega võitlemises, mille tõttu ei tohiks liikumist liigitada poliitiliselt parem- või vasakpoolseks (*Ibid.*). Thunbergi sõnul ei ole tema kõned poliitilised tekstid ning koolistreigid ei ole seotud parteipoliitikaga (Thunberg, Stockholm, 8. september 2018). Lapsi ei huvita parteipoliitika, vaid kliima ja globaalse temperatuuri alandamine (Thunberg, Davos, 21. jaanuar 2020).

Vaatamata sellele, et üldpildis on noor kliimaaktivist end distantseerinud institutsionaalsest poliitikast, siis nendib, et poliitilises sfääris vastutavad lahenduste ja muutuste eest siiski hääleõiguslikud täiskasvanud, kellel on riiklikel valimistel võimalus anda oma hääl jätkusuutlikumate lahenduste toetamiseks. Paljud inimesed ütlevad, et noored ei peaks tegelema aktivismiga, vaid jätma kõik otsused poliitikute hooleks ja muutuste poolt lihtsalt hääletama, kuid paljudel lastel, keda see kliimakriis kõige rohkem mõjutab, puudub võimalus hääletada (Thunberg, Strasbourg, 16. aprill 2019). Samuti ei ole neil võimalik kujundada äri-, poliitika-, meedia-, hariduse- ega teaduse otsuseid, mille tõttu on miljonid lapsed koondunud tänavatele, et kliimakriisile tähelepanu pöörata (*Ibid.*). Seega toetub Greta Thunberg oma kõnedes poliitiliste muudatuste tekitamiseks eelkõige nooremale generatsioonile, kes on liitunud globaalse kliimasoojenemise streikide sarjaga Fridays For Future ja panustavad kliimasoojenemisest tulevate tagajärgede vähendamisesse ning üldise teadlikkuse tõstmisesse.

5 Järeldused

Greta Thunbergi senist tegevust on võimalik hinnata eelnevalt koostatud analüüsi põhjal. Antud peatükk jõuab järeldusteni, kuidas noor kliimaaktivist käsitleb kliimasoojenemise teemat, kasutab oma kõnedes emotsioone ja positsioneerib end poliitikas, et mobiliseerida kliimasoojenemise vastast liikumist. Analüüsi põhjal tõstatakse küsimused, mis võivad olla uurimisprobleemiks järgmistele uurimustöödele: kuidas Greta Thunbergi tegevus edendab või pärsib kliimasoojenemise vastast liikumist ja mis võivad olla selle tugevused ja nõrkused. Analüüsi tulemusel võib järeldada, et Greta Thunbergi tegevus on üldjoontes kooskõlas noorte aktivismile iseloomulike tunnustega, kuid kliimaaktivisti tegevuses on mõningaid erisusi rõhuasetustes, mille tõttu võib tunduvalt noorte aktivismi valguses pidada liidri positsiooni omavaks või noorte aktivismi erijuhuks.

Thunbergi jaoks on kliimasoojenemine emotsionaalne ja ühiskonnas aina süvenev sotsiaalne probleem. Noor kliimaaktivist on otsustanud oma kõnedes keskenduda kliimasoojenemise tervikpildile, mis hõlmab probleemi tekitajaid, lahendusi ja tagajärgi, sealjuures keskendudes eelkõige noorema generatsiooni tuleviku väljavaadetele. Selline üldpildile rõhuv teemakäsitus eristab Thunbergi tüüpilisest noorest aktivistist, kes pigem keskendub sotsiaalsete teemade käsitlemisel üksikjuhtudele, sh üleliigne tarbimine ja võimu kuritarvitamine. Thunbergi kõnedest jääb kajama teatav ebaõiglus, mis nooremat generatsiooni tulevikus ees ootab, kui kliimasoojenemise vähendamiseks ei tehta ühiskonnas ja valitsevas poliitilises süsteemis vastavaid muudatusi. Aktivist rõhutab oma kõnedes, et kliimasoojenemise negatiivsed tagajärjed on kõige ohtlikumad just nooremale generatsioonile, mille tõttu tajub probleemi olulisena nii enda kui ka eakaaslaste jaoks. Sellega loob Thunberg ühist identiteeti noorte seas, et üheskoos kutsuda üles poliitikuid ja täiskasvanuid tegelema globaalse kliimasoojenemise vähendamisega. Feinbergi jt (2020: 2) sõnul on sotsiaalse identiteedi loomine kollektiivse tegevuse keskmes kõige olulisem, sest viib inimeste otsese mobiliseerimiseni. Seega võib Thunbergi järjepidev rõhumine kliimasoojenemise tagajärgede mõjule olla põhjuseks, miks nii palju noori on liitunud kliimasoojenemise vastase liikumisega.

Noor kliimaaktivist on kõnedes loonud selge erisuse kahe generatsiooni vahel, millega loob ühist identiteeti noorte seas ja vastandub täiskasvanutega, keda peab probleemi tekitajateks. „Meie“ vs „nemad“ vastandumine Thunbergi kõnedes ei ole iseloomulik

noorte aktivismi tunnustele, kuid võib olla põhjuseks, miks kliimaaktivist noorte aktivismi valguses liidrina välja paistab. Sellise ühise „meie“ vs „nemad“ identiteedi loomise mõjul on liikumisel suurem tõenäosus haarata noorema generatsiooni toetust, sest innustab noori võitlema nende tuleviku ja heaolu nimel, kuid võib olla ohtlik, sest tekitab ühiskonnas distantse kahe generatsiooni vahel. Feinberg jt (2020: 2) argumenteerivad, et vastandlike tunnete tekitamisel ühiskonnas võivad liikumised kaotada avalikku toetust. Greta Thunbergi sõnul saavad kliimasoojenemise probleemi lahendada hääleõiguslikud täiskasvanud, kuid tugeva „meie“ vs „nemad“ vastandumise tulemusel võib liikumise eesmärk ja toetus täiskasvanute hulgas hoopis kahaneda, mille tulemusel ei pruugi vanem generatsioon vastu võtta otsuseid, mis aitaks vähendada globaalset kliimasoojenemist. Seega võib spekulatsioon, et pikemas perspektiivis toob tugev generatsioonide vaheline vastandumine kaasa liikumise mõju languse.

Liikumiste mobiliseerimisel mängivad suurt rolli emotsioonid. Greta Thunberg kasutab oma kõnedes kuulajate mobiliseerimiseks hirmu, lootuse, viha ja süütunde emotsioone. Kliimaaktivist väljendab oma kõnedes hirmu laste ja noorte ebakindla tuleviku ees, mis võib olla tugevaks ajendiks, miks noored on hakanud mõistma kliimasoojenemise kriisi ja sellega kaasnevat negatiivset mõju nende generatsioonile. Feldman & Hart (2016: 118) argumenteerivad, et hirm on kliimaaktivismis eriti oluline koostisosa, sest inimesed peavad kliimamuutusi tajuma piisavalt ähvardava ohuna, enne kui nad on valmis selle nimel tegustama. Thunbergi kõnedes on olulisel kohal ka lootus helgema tuleviku ees, mis innustab olema julge ja tegutsema kliimasoojenemise vähendamiseks. Kleres ja Wettergreni (2017: 513) sõnul kasutavad kliimaaktivistid lootust, et tõsta tegutsemise potentsiaali rõhutades, et võim tegutseda ei kuulu mitte ainult üksikisikutele, vaid kollektiividele ja kogukondadele. Noor kliimaaktivist räägib kõnedes lootusest kui ühiskonna ühtsest võimest kohaneda muutustega, mis kaasnevad kliimasoojenemise vähendamisega. Hirm on liikumistes sisemiseks motivaatoriks samal ajal kui lootus motiveerib ühiskonda eesmärgi nimel tegutsemist (Kleres & Wettergren, 2017: 513). Seega kasutab Greta Thunberg hirmu ja lootuse emotsiooni eesmärgipäraselt, et tekitada reaktsiooni nii liikumise siseselt kui ka väliselt, mis omakorda tugevdab kliimasoojenemise liikumise eesmärki ja vastuvõtlikkust ühiskonnas. Küll aga jääb Thunbergi kõnedes hirmu ja lootuse emotsioon pigem tagaplaanile, mille tõttu ei pruugi nende emotsioonide kasutamine olla liikumise peamisteks edendavateks faktoriteks.

„Meie“ vs „nemad“ vastandumist süvendab Greta Thunbergi kõnedes domineeriv viha ja süütunde emotsioon. Thunberg on vihane täiskasvanute ja poliitikute peale, kes on nooremalt generatsioonilt röövinud nende tuleviku ja heaolu. Thunberg süüdistab vanemat generatsiooni tegevusetuses ja oma laste altvedamises. Inimeste süüdistamist kliimamuutustes peetakse ebatõhusaks mobiliseerimisviisiks (Kleres & Wettergren, 2017: 517), mille tõttu võib noore aktivisti lõputu täiskasvanute süüdistamine kahandada liikumise eesmärki ja pälvida vanema generatsiooni pahameele. Tuginedes Feldman ja Harti (2016: 117) teooriale, mille kohaselt motiveerib viha aktivismi ainult nende inimeste seas, kes tunnevad süvenevat muret kliimamuutuste või selle tagajärgede pärast, võib viha olla tugevaks motivaatoriks noortele, kes soovivad globaalset kliimasoojenemist vähendada ja tagada enda generatsioonile ohutu tulevik. Teised, kelles kliimasoojenemise teema tekitab vihatunnet, võivad aktivismist hoopiski eemale pöörata (Feldman & Hart, 2016: 117), mille tõttu ei pruugi poliitikud ja täiskasvanud, kelle poole Thunbergi viha on pööratud, võtta kliimasoojenemist tõsiseltvõetava probleemina, sest liikumine tekitab neis vihatunnet ja trotsi. Seega võib noore kliimaaktivisti kõnedes domineerivat viha ja süütunde emotsiooni pidada kliimasoojenemise liikumise pärssivaks teguriks, mille tulemusel võib liikumine kaotada hädavajaliku avaliku toetuse. See võib olla ka põhjuseks, miks Greta Thunberg on näiteks avalikus meedias sattunud tugeva kriitika ohvriks nii ühiskondlikul kui ka poliitilisel tasandil.

Sotsiaalsete muutuste tekitamiseks ühiskonnas ei piisa ainult avalikust toetusest, vaid suurteks süstemaatilisteks muutusteks on vaja poliitikute ja võimukandjate toetust ning tähelepanu. Ho, Clarke & Dougherty (2015: 60) toovad välja, et noortel aktivistidel on suurem tõenäosus avaldada mõju riiklikul ja rahvusvahelisel tasandil, kui nad on poliitiliselt kaasatud ja teevad koostööd nõuandeorganitega. Thunberg on aga otsustanud kliimasoojenemise vastases liikumises võtta autonoomse poliitilise positsiooni, olles sõltumatu erakondadest ja ideoloogiast. Kliimaaktivisti distantseerumine institutsionaalsest poliitikast on iseloomulik noorte aktivismi tunnustele, kuid erinevalt tüüpilisest noorest aktivistist ei ole Thunberg veel kaotanud usku demokraatia institutsioonidesse. Thunberg usub, et poliitilises sfääris vastutavad lahenduste ja muutuste eest siiski hääleõiguslikud täiskasvanud, kellel on riiklikel valimistel võimalus anda oma hää jätkusuutlikumate lahenduste toetamiseks, mille tulemusel on poliitikud sunnitud ühiskonnas läbi viima kliimasoojenemise vähendamiseks vastavaid muudatusi.

Protsessi kiirendamiseks on Thunberg aga otsustanud toetuda mitte valitseva võimu organisatsioonidele vaid eakaaslaste aktiivsusele.

Üheks noorte aktivismile iseloomulikuks tunnuseks on skeptitsism poliitilise süsteemi toimimisviisi. Kõnedes kritiseerib noor aktivist ühiskonnas valitsevat poliitilist struktuuri, mis keskendub peamiselt majanduslikule kasule ning mille tõttu ei ole suudetud lahendada globaalse kliimasoojenemise probleemi. Lisaks sõnab Thunberg, et poliitikud on silmakirjalikud, kuna on kliimasoojenemise negatiivsetest mõjudest teadnud aastaid, kuid jätkuvalt probleemi eiranud. Valitseva võimu kritiseerimine tõstab ühiskonnas teadlikkust ja tekitab debatte, kuid kliimamuutuste politiseerimine *status quo* kriitika kaudu võib aidata kaasa antagonistlikule ja polariseerivale diskursusele, mis võib piirata mobilisatsiooni ning pärssida uusi tulevikuvisiioone– ja võimalusi (O'brien, Selboe & Hayward, 2018: 385). Kuigi noor aktivist toetub poliitiliste muudatuste tekitamiseks ühiskonnas peamiselt noortele, siis tegelik hääleõiguslik võim kuulub täiskasvanutele. Seega võib tugev kriitika valitseva võimu suunas tekitada ühiskonnas vastuolusid täiskasvanute hulgas, kelle generatsioon jagab praeguse poliitilise süsteemiga sarnaseid väärtusi ja moraale, mille tulemusel pärsib kriitika täiskasvanute toetust jätkusuutlikumate variantide ja poliitikate eelistamisel. Thunbergi poliitikute kritiseerimine on meedias leidnud hulgaliselt kajastust, mis küll tõstab ühiskonna teadlikust kliimasoojenemise probleemist, kuid võib spekuloida, et rahva toetuse tõus on sealjuures olnud minimaalne.

Kokkuvõte

Antud bakalaureusetöö eesmärgiks oli analüüsida, kuivõrd vastab Greta Thunbergi tegevus noorte aktivismi iseloomulikele tunnustele, mille hulka kuuluvad teemakäsitus, suhe valitseva võimuga ning emotsionaalsus. Tulemusteni jõudmiseks koostati noorte aktivismile iseloomulike tunnuste põhjal uurimismudel, mille analüüsimiseks kasutati Greta Thunbergi kõnede kvalitatiivset sisuanalüüsi. Uurimustöö tulemusel selgus, et Greta Thunbergi tegevus on üldjoontes kooskõlas noorte aktivismile iseloomulike tunnustega, kuid kliimaaktivisti tegevuses on mõningaid erisusi rõhuasetustes, mille tõttu võib tüdrukut pidada noorte aktivismi erijuhuks. Bakalaureusetöö analüüs tõstatas küsimuse, kuidas kliimaaktivisti tegevus võib edendada või pärssida kliimasoojenemise vastast liikumist, mis võib olla teemaks edasistele uurimustele.

Noor kliimaaktivist on otsustanud oma kõnedes keskenduda kliimasoojenemise tervikpildile, mis hõlmab probleemi tekitajaid, lahendusi ja tagajärgi, sealjuures keskendudes eelkõige noorema generatsiooni tuleviku väljavaadetele. Selline üldpildile rõhuv teemakäsitus eristab Thunbergi tüüpilisest noorest aktivistist, kes pigem keskendub sotsiaalsete teemade käsitlemisel üksikjuhtudele, näiteks üleliigne tarbimine. Thunbergi kõnede noortekeskne teemakäsitus loob ühtset identiteeti ja innustab noori kliimasoojenemise vähendamise nimel streikima, mis võib olla üheks liikumise edendavaks teguriks. Kliimaaktivistid kasutavad oma kõnedes hirmu ja lootuse emotsiooni, et tekitada reaktsiooni nii liikumise siseselt kui ka väliselt, mis omakorda tugevdab kliimasoojenemise liikumise eesmärki ja vastuvõtlikkust ühiskonnas. Küll aga jääb Thunbergi kõnedes hirmu ja lootuse emotsioon pigem tagaplaanile, mille tõttu ei pruugi nende emotsioonide kasutamine olla liikumise peamisteks edendavateks faktoriteks.

Thunberg on oma kõnedes loonud tugeva generatsioonide vahelise vastandumise laste ja täiskasvanute vahel. Selline „meie“ vs „nemad“ vastandumine Thunbergi kõnedes ei ole iseloomulik noorte aktivismi tunnustele, kuid võib olla põhjuseks, miks kliimaaktivist noorte aktivismi valguses liidrina välja paistab. Lisaks süvendab „meie“ vs „nemad“ vastandumist Greta Thunbergi kõnedes domineeriv viha ja süütunde emotsioon, mis võib olla motiveerivaks teguriks noortele, kes soovivad võidelda ohutu tuleviku eest, kuid samaaegselt tekitada vastandlikke tundeid hääleõiguslike täiskasvanute hulgas, mille

tulemusel võib langeda liikumise avalik toetus. See võib olla ka põhjuseks, miks Greta Thunberg on avalikus meedias sattunud tugeva kriitika ohvriks nii ühiskondlikul kui ka poliitilisel tasandil, sest loob ühiskonnas polariseerivat diskursust.

Üheks noorte aktivismile iseloomulikuks tunnuseks on skeptilisus poliitilise süsteemi toimimisviisi ja distantseerumine institutsionaalsest poliitikast. Thunberg otsustanud kliimasoojenemise vastases liikumises võtta autonoomse poliitilise positsiooni, olles sõltumatu erakondadest ja ideoloogiatest. Kõnedes kritiseerib noor aktivist ühiskonnas valitsevat poliitilist struktuuri, mille tõttu ei ole suudetud lahendada globaalse kliimasoojenemise probleemi. Kuigi noor aktivist toetub poliitiliste muudatuste tekitamiseks ühiskonnas peamiselt noortele, siis tegelik hääleõiguslik võim kuulub täiskasvanutele. Seega võib tugev kriitika valitseva võimu suunas tekitada ühiskonnas vastuolusid täiskasvanute hulgas, kelle generatsioon jagab praeguse poliitilise süsteemiga sarnaseid väärtusi ja moraale, mille tulemusel võib kriitika pärssida täiskasvanute toetust jätkusuutlikumate variantide ja poliitikate eelistamisel.

Uurimustöö teemat on võimalik tulevikus uurida veelgi täpsemalt. Järgmise sammuna oleks vaja põhjalikult uurida, kas bakalaureusetöö järeldustes püstitatud küsimused kehtivad või on kooskõlas kvantitatiivsete andmetega, mis näitavad kliimasoojenemise vastase liikumise toetust poliitilises sfääris. Samuti oleks vaja uurida, kas Greta Thunbergi tegevusel on olnud mõju kliimasoojenemise vähendamisele või vastavate poliitikate kujundamisele, kuid nende tulemuste analüüsimisel tuleb uurida pikaajalist mõju, mis ei pruugi olla nähtav selle kahe aasta jooksul, mil noor kliimaaktivist on võidelnud globaalse temperatuuri vähendamise nimel.

Kasutatud kirjandus

1. **Carson**, Lisa. 2018. "Why youth and feminist activism matters: insights from anti-nuclear campaigns in practice" *Global Change, Peace & Security* 30 (2): 261–269.
2. **Ernits**, Peeter. 2019. "Greta Thunberg on autistlik ülesässitatud laps" *Õhtuleht*, 25. september.
3. **Euroopa Komisjon**, A. „Kliimamuutuste tagajärjed“ https://ec.europa.eu/clima/change/consequences_et (külastatud 28. oktoober, 2019).
4. **Euroopa Komisjon**, B. "Paris Agreement" https://ec.europa.eu/clima/policies/international/negotiations/paris_en (külastatud 28 oktoober, 2019).
5. **Feinberg**, Matthew; Robb Willer & Chloe Kovaceff. 2020. „The Activist’s Dilemma: Extrame Protest Actions Reduce Popular Support for Social Movements“ *Journal of Personality and Social Psychology* 1–26.
6. **Feldman**, Lauren & P. Sol Hart. 2016. „Using Political Efficacy Messages to Increase Climate Activism: The Mediating Role of Emotions“ *Science Communication* 38 (1): 99–127.
7. **Ferrone**, Rita. 2019. "Theater or Prophecy?" *Commonweal* 146 (14): 10–11.
8. **Greta Thunberg Speeches**. <https://greta.heath3.com> (külastatud 8 mai, 2020).
9. **Haynes**, Suyin. 2019. "Next Generation Leaders." *TIME Magazine* 193 (20): 38–49.
10. **Henley**, Jon. 2019. "#stayonthe ground: Swedes turn to trains amid climate ‘flight shame’" 4. juuni. <https://www.theguardian.com/world/2019/jun/04/stayonthe ground-swedes-turn-to-trains-amid-climate-flight-shame> (külastatud 29 oktoober, 2019).
11. **Ho**, Elaine; Amelia Clarke & Ilona Dougherty. 2015. „Youth-led social change: Topics, engagement types, organizational types, strategies, and impacts“ *Futures* 67: 52–62.
12. **Kalmus**, Veronika; Anu Masso & Merle Linno. 2015. "Kvalitatiivne sisuanalüüs" <http://samm.ut.ee/kvalitatiivne-sisuanalyys> (külastatud 8 mai, 2020).
13. **Kleres**, Jochen & Åsa Wettergren. 2017. „Fear, hope, anger, and guilt in climate activism“ *Social Movement Studies* 16 (5): 507–519.

14. **Lõhmus**, Alo. 2019. "Kes kardab Greta Thunbergi?" 4. oktoober. <https://www.err.ee/988633/alohmus-kes-kardab-greta-thunbergi> (külastatud 29 oktoober, 2019).
15. **O'Brien**, Karen; Elin Selboe & Bronwyn M. Hayward. 2018. „Exploring youth activism on climate change: dutiful, disruptive, and dangerous dissent“ *Ecology and Society* 23 (3): 380–392.
16. **Ofcom**. 2020. "Children and Parents: Media use and attitudes report 2019", 4 veebruar, https://www.ofcom.org.uk/__data/assets/pdf_file/0023/190616/children-media-use-attitudes-2019-report.pdf (külastatud 30 aprill, 2020)
17. **Raby**, Rebecca & Mary-Beth Raddon. 2015. „Is Sha a Pawn, Prodigy or Person with a Message? Public Responses to a Child’s Political Speech“ *The Canadian Journal of Sociology* 40 (2): 163–188.
18. **Silva**, Conceição F. S. & Lucia R. de Castro. 2014. „Brazil Youth Activism: In Search of New Meanings for Political Engagement?“ *Alternatives: Global, Local, Political* 39 (3): 187–201.
19. **Soler-i-Marti**, Roger. 2015. „Youth political involvement Update: measuring the role of cause-oriented political interest in young people’s activism“ *Journal of Youth Studies* 18 (3): 396–416.
20. **The Economist**. 2019. "The Greta effect", 19. august, <https://www.economist.com/graphic-detail/2019/08/19/the-greta-effect> (külastatud 28 oktoober, 2019).
21. **Wendorf**, Marcia. 2019. "Swedish Climate Activist Greta Thunberg and the "Greta Thunberg Effect"" 30. juuli. <https://interestingengineering.com/swedish-climate-activist-greta-thunberg-and-the-greta-thunberg-effect> (külastatud 29 oktoober, 2019).
22. **Woodward**, Aylin. 2019. "How 16-year-old Greta Thunberg became the face of climate-change activism." 24. september. <https://www.businessinsider.com/greta-thunberg-bio-climate-change-activist-2019-9> (külastatud 28 oktoober, 2019).

Lisa 1. Nimekiri Greta Thunbergi kõnedest

1. "Our Lives Are in Your Hands" 8. september 2018, Climate March, Stockholm.
2. "Almost Everything is Black and White" 31. oktoober 2018, Declaration of Rebellion, Parliament Square, London.
3. "The Disarming Case to Act Right Now on Climate Change" 24. november 2018, TEDxStockholm, Stockholm.
4. "Unpopular" 15. detsember 2018, UN Climate Change Conference (COP24), Poola.
5. "Prove Me Wrong" 22. jaanuar 2019, World Economic Forum, Davos, Šveits.
6. "Our House Is On Fire" 25. jaanuar 2019, World Economic Forum, Davos, Šveits.
7. "I'm Too Young To Do This" 2. veebruar 2019, Facebook, Stockholm.
8. "You're Acting Like Spoiled, Irresponsible Children" 21. veebruar 2019, European Economic and Social Committee, Brüssel.
9. "A Strange World" 30. märts 2019, Goldence Kamera Film and TV Awards, Berliin.
10. "Cathedral Thinking" 16. aprill 2019, European Parliament, Strasbourg.
11. "Together We Are Making A Difference" 23. aprill 2019, Extinction Rebellion Rally, Marble Arch, London.
12. "Can You Hear Me?" 23. aprill 2019, Houses of Parliament, London.
13. "You Can't Simply Make Up Your Own Facts" 23. juuli 2019, Pariis.
14. "How Dare You!" 23. september 2019, UN Climate Action Summit 2019, New York.
15. "Negotiating Loopholes" 11. detsember 2019, UN Climate Change Conference (COP25), Madrid, Hispaania.
16. "We Want This Done Now" 21. jaanuar 2020, World Economic Forum, Davos, Šveits.

YOUTH ACTIVISM IN GLOBAL POLITICS: CASE STUDY OF GRETA THUNBERG

Anna-Lisa Aavik

Summary

This bachelor's thesis aimed to analyze the extent to which Greta Thunberg's activities correspond to the characteristics of youth activism, including subject matter, relationship with power, and emotionality. To achieve these results, a research model was developed based on the characteristics of youth activism, which was analyzed using a qualitative content analysis of Greta Thunberg's speeches. The research showed that Greta Thunberg's activities are broadly in line with the characteristics of youth activism. However, there are some differences, which distinguishes Thunberg from typical youth activist. The analysis of the bachelor's thesis also raised the question of how the actions of a climate activist can promote or inhibit the climate crisis movement, which can be the subject of further research.

In her speeches, the young climate activist has decided to focus on the overall picture, which includes the causes, solutions and consequences of global warming, with the main focus being primarily on the prospects of younger generation's future. This generalized approach distinguishes Thunberg from the typical young activist, who tends to focus on individual cases when dealing with social issues, such as overconsumption. The youth-centred approach of Thunberg's speeches also helps to promote mobility among youth, which creates a common identity and encourages young people to strike to reduce global warming. The main strength of the climate activist's speeches can be considered the use of emotions of hope and fear, which strengthens the purpose and receptivity of the global warming movement in society. However, in Thunberg's speeches, the emotion of fear and hope tends to be relegated to the background, which is why the use of these emotions may not be the main factors driving the movement.

In her speeches, Thunberg has created a strong intergenerational confrontation between children and adults, which is not a characteristic of youth activism but can be a reason why Thunberg stands out as a leader among youth activists. The strong intergenerational confrontation created by Thunberg can be considered a hindering factor in the movement

against global warming. Also, the opposition between "us" and "them" is intensified by Greta Thunberg's predominant emotion of anger and guilt in the speeches, which can be a motivating factor for young people but create conflicting feelings among adults, who in return do not support the cause. Creating a polarizing discourse in society can be the reason why Greta Thunberg has been the subject of strong criticism in the public media.

One of the characteristic features of youth activism is skepticism about the way the political system works and distancing itself from institutional politics. Thunberg has decided to take an autonomous political position in the climate crisis movement and be independent of political parties and ideologies. In her speeches, Greta Thunberg criticizes the political structure of the current society, which has failed to reduce global warming. Although the young activist relies mainly on young people to bring awareness and political change in society, the real power of change belongs to the electorate. Thus, strong criticism of the ruling power can create contradictions among adults whose generation shares values and morals similar to the current political system, which in return can inhibit adult support for more sustainable options and policies.

The topic of the research can be studied even further in the future. As a next step, it would be necessary to examine whether the conclusions presented in this bachelor's thesis are valid or consistent with the quantitative data showing the support of the anti-global warming movement in the political sphere. It would also be necessary to examine whether Greta Thunberg's actions have had an impact on reducing global warming or policy-making. However, to examine the long-term effects of Thunberg's activism, it's necessary to wait for few years, since the results may not be visible in just two years when Greta Thunberg has actively participated in reducing global warming.

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja lõputöö üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina, Anna-Lisa Aavik (49806280831) annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) enda loodud teose „Noorte aktivism globaalses poliitikas: Greta Thunbergi näitel“, mille juhendaja on Alar Kilp,

1. reprodutseerimiseks säilitamise ja üldsusele kättesaadavaks tegemise eesmärgil, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace'is lisamise eesmärgil kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni;
2. üldsusele kättesaadavaks tegemiseks ülikooli veebikeskkonna kaudu, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace'i kaudu kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni;
3. olen teadlik, et punktis 1 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile;
4. kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei rikuta teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse seadusest tulenevaid õigusi.

Tartus, 15.05.2020

Anna-Lisa Aavik, 15.05.2020